

■ Tekst 1

Een commentator merkt op: Deze eerste mythologische gedaanteverwisseling in de Metamorfozen van Ovidius staat in het teken van Amor.

Voor een lezer die het werk van Ovidius kent, is dit niet verrassend.

- 1p 1 Leg uit dat dit niet verrassend is en betrek daarbij titel en inhoud van een van Ovidius' jeugdwerken.

Regels 456–462

- 1p 2 Citeer uit het voorafgaande het Latijnse woord waarmee de toon en de inhoud van deze regels zijn voorbereid.

Regel 460 stravimus Pythona

- 1p 3 Citeer het Latijnse tekstelement uit het voorafgaande waarmee dezelfde gebeurtenis wordt aangeduid.

Regels 461–462

- 2p 4 a. Door welk stijlmiddel krijgt *tua* nadruk? Beantwoord de vraag door het noemen van de technische term.
b. Welke tegenstelling wil Ovidius op deze wijze benadrukken? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Regels 469–471 fugat hoc t/m plumbum

- 2p 5 Wijs in deze regels twee chiasmen aan door per chiasme vier Latijnse woorden te citeren.

Regel 480 conubia

- 1p 6 Citeer uit het vervolg van de tekst (t/m regel 487) het Latijnse tekstelement waarmee hetzelfde wordt aangeduid.

Regels 488–489

In deze regels is sprake van apostrofe en prospectie.

- 3p 7 a. Leg uit dat in deze regels sprake is van apostrofe.
b. Leg uit wat onder prospectie verstaan wordt.
c. Leg uit dat in deze regels sprake is van prospectie.

Regel 495 deus

- 2p 8 Citeer uit de regels 492–494 de twee Latijnse zelfstandige naamwoorden die corresponderen met *deus*.

Regels 493–496

- 1p 9 Leg uit dat *forte* niet van toepassing is op dat gedeelte van de vergelijking dat begint met *sic*.

■ Tekst 2

Regel 146 wordt door H. J. Scheuer als volgt vertaald:

Hatend zijn schatten hij bleef zijn bossen en velden bewonen;

- 2p 10 a. Verklaar de toevoeging "bleef" op grond van het Latijn.
b. Leg uit dat de voor het Nederlands ongewone woordvolgorde het gevolg is van de vorm waarin Scheuer zijn vertaling heeft gegoten.

Regel 148 ut ante

- 1p 11 Leg uit waarop met deze woorden gedoeld wordt.

In regel 156 en volgende treedt Tmolus op in een dubbelrol.

- 2p 12 Leg dat uit aan de hand van regels 163–164 (*post t/m secuta est*).

Eindexamen latijn vwo 2002-II

havovwo.nl

In *De laatste wereld* van Chr. Ransmayr is een moderne versie van het Midas-verhaal opgenomen, die als volgt eindigt:

Midas werd uiteindelijk verlost van zijn vervloeking en de honger in ruil voor een ander, zij het milder lot: zijn oren werden behaard en lang en zijn stem gebroken en klaaglijk als die van een ezel.

- 2p 13 Citeer uit de regels 174–179 een Latijns tekstelement waarvan Ransmayr in het bovenstaande citaat op een essentieel punt afwijkt.

Regel 179 *induiturque aures lente gradientis aselli.*

- 2p 14 a. Scandeer deze regel.
b. Leg een verband tussen de metrische vorm en de inhoud van deze regel.

Regel 192 *agricolam*

- 2p 15 a. Wie wordt hiermee bedoeld?
b. Waarom wordt hij hier een *agricola* genoemd?

De regels 190–193 luiden in de bewerking van Vondel als volgt:

Hier groeide een rietbos uit. De landman binnen 't jaar

Hoort dit geheim, en brengt den klank in 't openbaar.

- 2p 16 Leg uit dat de rol van de landman bij Vondel een andere is dan bij Ovidius. Ga in op de beide teksten.

Tekst 3 en tekst 2

Regel 6 "Jouw muziek eerst."

- 1p 17 Citeer uit tekst 2, de regels 157–163 t/m *delenit*, het Latijnse tekstelement waarop Hughes deze vertaling baseert.
- 3p 18 a. Welk element uit de beschrijving van Apollo in de regels 165–166 wordt door Hughes op Tmolus overgebracht? Beantwoord de vraag in het Nederlands.
b. Leg uit dat de rol van Tmolus voor Hughes aanleiding kan zijn geweest dit detail op Tmolus toe te passen.
c. Leg uit dat Hughes' interpretatie van de regels 158–159 (*quercu t/m cingitur*) eveneens past bij de rol van Tmolus.

Tekst 4

Regels 436–438

Door het gebruik van de anafora en het enjambement wordt de inhoud van deze regels onderstreept.

- 2p 19 Leg dat uit; ga daarbij in op de beide termen.

Regels 440–442

- 1p 20 Citeer het Latijnse tekstelement waarmee binnen de vergelijking *locus ille* correspondeert.

Regel 446 ontbreekt in sommige handschriften en wordt daarom in sommige tekstuitgaven weggelaten.

- 1p 21 Leg uit dat deze regel inhoudelijk goed past, gezien het vervolg van de tekst.

- Regel 449 *sacro corpore*
- 2p **22** Citeer uit de regels 450–456 de twee Latijnse tekstelementen waarmee verwezen wordt naar het met *sacro corpore* aangeduide personage.

M. d'Hane-Scheltema vertaalt de regels 457–460 als volgt:
Tityus voelt vogels aan zijn lever pikken,
zijn lichaam twee hectaren uitgerekt, en Tantalus
drinkt nooit van 't water en de tak vlak boven hem ontwijkt hem;
Sisyphus duwt en haalt de steen die aldoor weer omlaag rolt.

- 3p **23** Noteer de Latijnse woorden waarvan de volgende vertalingen de weergave vormen:
- voelt pikken
 - vlak boven hem
 - die aldoor weer omlaag rolt

- 2p **24** Welke gebeurtenis is linksboven afgebeeld? Beantwoord de vraag op basis van je kennis van het pensum.

- 2p **25** Breng twee beeldelementen in verband met twee figuren die in tekst 4 genoemd worden. Beantwoord de vraag door het noemen van de beide namen en de desbetreffende regelnummers.

Tekst 5

- 44p Bestudeer tekst 5 met de inleiding en de aantekeningen. Vertaal de regels 274–292.